

Załącznik nr 2

dr Krystyna Nizioł

Adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji

Uniwersytetu Szczecińskiego

Autoreferat

przedstawiający opis dorobku oraz osiągnięć naukowych

I. Imię i Nazwisko:

Krystyna Nizioł

II. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:

- Dyplom magistra nauk prawnych uzyskany na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego w 2003 r.,
- Dyplom magistra ekonomii uzyskany w 2001 r. na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego,
- Uzyskanie w 2006r. stopnia naukowego doktora nauk prawnych nadanego uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego w dniu 31 marca 2006 r., na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *„Podatki jako prawne instrumenty polityki podatkowej państwa (aspekty teoretyczne)”*, (promotor: Pan prof. zw. dr hab. Zbigniew Ofiarski; recenzenci: Pani dr hab. prof. UŚI Jadwiga Glumińska-Pawlic, Pan dr hab. prof. US Karol Schneider),
- 2003-2006 aplikacja sądowa w Sądzie Rejonowym w Szczecinie, ukończona złożeniem w 2006 r. przed Komisją Sądu Apelacyjnego w Szczecinie egzaminu sędziowskiego. W tym samym roku zostałam wpisana na listę radców prawnych Okręgowej Izby Radców Prawnych w Szczecinie.

III. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych:

- od 2003 r. - Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego (początkowo na stanowisku asystenta, a od 2006 r. na stanowisku adiunkta),

- w latach 2008-2010 - Akademia Morska w Szczecinie, zatrudnienie na stanowisku adiunkta.

IV. Na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.) wskazanie osiągnięcia naukowego stanowiącego znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej

a) Tytuł osiągnięcia naukowego:

Monografia pt. „*Państwowy dług publiczny – aspekty normatywne*”.

b) Autor, tytuł, rok wydania, nazwa wydawnictwa:

Krystyna Nizioł, „*Państwowy dług publiczny – aspekty normatywne*”, Szczecin 2013, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, Wydawnictwo Polgres.

c) Omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania:

Cele naukowej rozprawy habilitacyjnej:

Zamierzeniem naukowym, którego realizacji podjęłam się w rozprawie habilitacyjnej było przeprowadzenie badań nad regulacjami prawnymi dotyczącymi państwowego długu publicznego¹. Zagadnienie państwowego długu publicznego jest bowiem przedmiotem badań prowadzonych przede wszystkim na gruncie nauk ekonomicznych. Jednak problematyka ta wymaga również pogłębionej analizy dokonanej na gruncie nauki prawa finansowego. Istota państwowego długu publicznego jest bowiem skomplikowana. Jest to kategoria, którą można badać z różnych punktów widzenia - ekonomicznego, finansowego, prawnego. Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy można wskazać wiele czynników. Przede wszystkim sam wieloaspektowy charakter długu publicznego. Jego geneza jest głównie ekonomiczna. Jednocześnie kategoria ta odgrywa istotną rolę w finansach publicznych danego państwa. Natomiast czynnikiem spajającym te płaszczyzny są regulacje prawne obowiązujące w państwie, dotyczące instytucji długu publicznego. Problematyka długu publicznego wywiera istotny wpływ nie tylko na stan finansów publicznych, ale także na zjawiska społeczne i gospodarcze. Rangę normatywnej i ekonomicznej problematyki państwowego długu

¹ W dalszej części niniejszego autoreferatu pojęcie „*państwowy dług publiczny*” jest używane zamiennie z określeniem „*dług publiczny*”.

publicznego uwypuklił również światowy kryzys gospodarczy. Państwa Unii Europejskiej (dalej: „UE”) stały się bowiem przed koniecznością poszukiwania instrumentów, także normatywnych, które mają przeciwdziałać wzrostowi długu publicznego, będącego między innymi negatywną konsekwencją kryzysu gospodarczego. Dlatego szczególnego charakteru nabiera również analiza normatywna instytucji państwowego długu publicznego, która w tym zakresie powinna stanowić uzupełnienie analizy tego problemu dokonanej na gruncie nauk ekonomicznych. Niewątpliwie określenie prawnej istoty państwowego długu publicznego nie jest łatwe, choćby z powodu jej wieloaspektowego charakteru. Ponadto w celu analizy tej instytucji należy odwołać się do regulacji z zakresu wielu dziedzin prawa – przede wszystkim prawa finansowego, ale również prawa bankowego, prawa cywilnego, prawa papierów wartościowych, czy prawa konstytucyjnego. Nie sposób także, dokonując analizy normatywnej państwowego długu publicznego, zupełnie pominąć aspektu ekonomicznego i finansowego tego zagadnienia.

Należy zaznaczyć, że doniosłość zagadnienia państwowego długu publicznego przejawia się również w tym, że jego skutki dotyczą w sposób pośredni lub bezpośredni wszystkich obywateli. Państwo bowiem ponosi koszty związane z obsługą długu Skarbu Państwa, a jednostki samorządu terytorialnego (dalej: „JST”) z obsługą swojego długu. Wydatki na ten cel finansowane są z dochodów pozyskiwanych odpowiednio przez Skarb Państwa i jednostki samorządu terytorialnego. Natomiast sama wysokość państwowego długu publicznego może wpływać na wiarygodność finansową państwa, a także na stan jego gospodarki. Już choćby z tych względów oczywistym jest, że instytucja o tak szerokim spektrum oddziaływania na stosunki społeczne i gospodarcze, powinna zostać poddana analizie również w aspekcie normatywnym. Jednocześnie jednak, trzeba mieć na uwadze związane z tym trudności, które wynikają przede wszystkim z rozległości i różnorodności materii będącej przedmiotem badań empirycznych.

Przedstawiana rozprawa jest opracowaniem, w którym dokonano kompleksowej analizy problematyki państwowego długu publicznego w oparciu o badania interdyscyplinarne, konieczne z uwagi na – wskazany powyżej - złożony charakter tej instytucji.

Głównym celem naukowym rozprawy habilitacyjnej jest odpowiedź na pytanie, czy aktualne regulacje dotyczące bezpośrednio lub pośrednio państwowego długu publicznego są precyzyjne, spójne, jasne i wystarczające do tego, aby skutecznie ograniczyć i kontrolować

wysokość państwowego długu publicznego w Polsce. Konstrukcję monografii oparto na założeniu, że regulacje dotyczące tej materii nie spełniają tych kryteriów. Dlatego też zasadnym jest ustalenie, w jakim zakresie należałoby je uzupełnić, zmienić tak, aby tworzyły spójny system unormowań dotyczących państwowego długu publicznego. W związku z tym tezy badawcze sformułowane w rozprawie habilitacyjnej mają również przyczynić się do uporządkowania i systematyzacji aktualnych regulacji związanych z problematyką państwowego długu publicznego oraz zwiększenia ich przejrzystości. Przedstawiony problem badawczy został również odniesiony do regulacji unijnego prawa finansowego dotyczących długu publicznego, tak aby w ten sposób możliwe stało się wskazanie obszarów odmienności w obu tych systemach prawnych dotyczących tej materii, które ewentualnie można by usunąć.

Celem rozprawy jest również określenie, czy koniecznym jest wyodrębnienie i ustalenie elementów składowych definicji normatywnej państwowego długu publicznego (w tym również sformułowanie definicji legalnej tej instytucji). Z uwagi bowiem na wieloaspektowy charakter długu publicznego, dotychczas kwestia ta nie została unormowana w sposób jednolity. W konsekwencji, zarówno w piśmiennictwie, jak i w doktrynie, różnie określa się istotę państwowego długu publicznego. Dodatkowo zadanie to utrudniają, odmienne sposoby ujmowania państwowego długu publicznego, a także nieokreśloność terminologiczna niektórych pojęć związanych z tą instytucją. Dlatego też analizie poddano także problemy szczegółowe dotyczące konieczności definiowania pojęcia Skarbu Państwa i w konsekwencji również długu Skarbu Państwa. Instytucji Skarbu Państwa w naukach prawnych przypisuje się charakter niejednolity i złożony. Jednocześnie, Skarb Państwa nie był w ostatnich latach przedmiotem pogłębionej analizy prawnej – jako instytucja prawa finansowego. Jest to szczególnie zauważalne w związku z występującym w prawie finansowym pojęciem „*długu Skarbu Państwa*”, które również nie zostało jednoznacznie zdefiniowane normatywnie. W związku z tym zamierzeniem naukowym podjętym w rozprawie była także próba ustalenia istoty prawnej terminu „*dług Skarbu Państwa*” w kontekście terminu „*dług publiczny*”. Z tego powodu, w celu kompleksowej analizy, w rozprawie definicja długu publicznego została omówiona w kontekście leksykalnym, ekonomicznym, ale przede wszystkim normatywnym. Dopiero uwzględnienie tych wszystkich aspektów państwowego długu publicznego umożliwiło, w miarę precyzyjne, ukazanie istoty tego pojęcia, mimo jego wewnętrznej złożoności i wieloaspektowości. Dlatego jednym z zamierzeń badawczych pracy było również ustalenie, czy w polskim prawie finansowym

istnieje potrzeba ustalenia legalnej definicji państwowego długu publicznego, czy też jest to zbędne.

W związku z powyższym celem badawczym w monografii weryfikacji poddano także następującą tezę szczegółową, dotyczącą definicji normatywnych pojęć, które są powiązane z instytucją państwowego długu publicznego w sposób bezpośredni lub pośredni. Należą do nich takie określenia jak: dochody, przychody, wydatki, rozchody publiczne, potrzeby pożyczkowe budżetu państwa, deficyt budżetu państwa, deficyt sektora finansów publicznych. Koniecznym było bowiem ustalenie, czy pojęcia te są wystarczająco precyzyjne i przejrzyste, czy też ich niejednoznaczność wpływa na trudności w interpretacji normatywnego pojęcia państwowego długu publicznego. Zasadnym było również dokładne określenie katalogu dochodów i wydatków publicznych (w tym też budżetowych), a także doprecyzowanie definicji normatywnych przychodów i rozchodów, aby nie można było poprzez tzw. „kreatywną księgowość” zmniejszać wysokości państwowego długu publicznego w statystykach. Celem rozprawy było także określenie, czy zasadnym jest także zdefiniowanie na gruncie prawa finansowego pojęć deficytu strukturalnego i salda sektora finansów publicznych oraz określenia metodologii ich obliczania. W ten sposób można by w konstrukcji reguł fiskalnych uwzględnić stan gospodarki narodowej i cykliczność procesów ekonomicznych.

Zamierzeniem badawczym rozprawy było również udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy należy uporządkować oraz doprecyzować regulacje dotyczące tytułów dłużnych służących zaciąganiu państwowego długu publicznego. W polskim prawie finansowym został określony katalog tzw. tytułów dłużnych. Unormowania prawne dotyczące tej materii są skomplikowane i ujęte w wielu aktach prawnych z różnych dziedzin prawa, zarówno prawa publicznego, jak i prawa prywatnego. Ponadto niejednokrotnie pojęcia używane w związku z tzw. tytułami dłużnymi są niedostatecznie dookreślone normatywnie. Tytułem przykładu można wskazać na dwa pojęcia: „pożyczka” i „kredyt”. Terminy te są wykorzystywane w aktach prawnych dotyczących państwowego długu publicznego bez uwzględnienia odmiennego charakteru normatywnego obu tych instytucji. Dodatkowo, w przypadku „pożyczki”, która jest jednym z rodzajów tytułów dłużnych, termin ten może być interpretowany w różny sposób. Koniecznym jest więc określenie, czy należy uporządkować oraz doprecyzować regulacje dotyczących tytułów dłużnych służących zaciąganiu państwowego długu publicznego. Pozwoli to uczynić to zagadnienie bardziej przejrzystym.

Jednym z celów rozprawy było również ustalenie, w jakim zakresie normatywne przyczyny wzrostu państwowego długu publicznego mogą wpływać na powiększanie się jego wysokości. Z kwestią tą związane jest również zagadnienie przyczyn wzrostu państwowego długu publicznego, w tym zwłaszcza wysokości deficytu budżetowego, który jest głównym czynnikiem kreującym wzrost potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, w konsekwencji również wzrost długu Skarbu Państwa, będącego głównym składnikiem państwowego długu publicznego. Z reguły przyczyny wzrostu państwowego długu publicznego analizowane są na gruncie nauk ekonomicznych. Niemniej jednak, można także rozważać to zagadnienie na gruncie prawnym. Na wysokość deficytu budżetowego wpływają bowiem przyjęte w ustawach unormowania dotyczące wydatkowania środków publicznych na określone cele społeczno - gospodarcze. Dlatego też wydaje się, iż celowym jest bardziej precyzyjne określanie skutków prawnych wprowadzanych ustaw, a szczególnie ocena ich wpływu na wzrost państwowego długu publicznego, tak aby nie kreowały one dodatkowo nieuzasadnionych potrzeb pożyczkowych budżetu państwa.

Zamierzeniem badawczym podjętym w rozprawie była również odpowiedź na pytanie, czy koniecznym jest stworzenie spójnego systemu reguł fiskalnych w polskim prawie finansowym, który uzupełniał by procedury i ograniczenia unormowane w unijnym prawie finansowym. Problem ten został poddany analizie w oparciu o normatywne pojęcie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa. Zagadnienie to jest istotne z uwagi na koszty, jakie ponoszone są w związku z obsługą długu Skarbu Państwa. Obowiązujące w polskim prawie finansowym limity długu publicznego, dotyczące relacji państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto (dalej: „PKB”), a także reguła wydatkowa zmierzają do przeciwdziałaniu temu niekorzystnemu zjawisku. Zagadnienie to jest szczególnie istotne z uwagi na konieczność wypełniania przez Polskę fiskalnych kryteriów konwergencji dotyczących długu i deficytu publicznego. W związku z powyższym w rozprawie przyjęto założenie, iż w celu ograniczenia tempa wzrostu państwowego długu publicznego konieczne jest stosowanie normatywnych reguł fiskalnych. Ponadto reguły te powinny mieć bardziej parametryczny charakter, tak aby można je było odnieść do koniunktury gospodarczej. Koniecznym jest również stworzenie spójnego systemu reguł fiskalnych w polskim prawie finansowym, który uzupełniał by procedury i ograniczenia unormowane w unijnym prawie finansowym.

Celem pracy jest również odpowiedź na pytanie, w jakim zakresie regulacje polskiego prawa finansowego są zbieżne z tendencjami w unijnym prawie finansowym. Analiza tej problematyki pozwoliła ustalić zakres regulacji polskiego prawa finansowego, dotyczących państwowego długu publicznego, który być może będzie można udoskonalić przy wykorzystaniu wniosków uzyskanych z analizy prawno-porównawczej. Powyższe zamierzenie naukowe rozprawy zweryfikowano uwzględniając dotychczas sformułowane w niej problemy szczegółowe, tj. dotyczące definicji państwowego długu publicznego i sposobów jego finansowania, normatywnych reguł fiskalnych, a także instytucjonalnych ram zarządzania państwowym długiem publicznym.

Jednym z zamierzeń badawczych rozprawy było również sformułowanie kompleksowej normatywnej koncepcji państwowego długu publicznego z jednoczesnym uwzględnieniem charakteru ekonomicznego tej instytucji. Przyjęta metodologia badań zapewniła również interdyscyplinarną analizę badanej problematyki, która jest aktualnie postulowana w nauce prawa finansowego. Jest ona niezbędna w przypadku takiej instytucji jak dług publiczny, ponieważ nie można rozważać natury prawnej czynić bez uwzględnienia ekonomicznych aspektów długu publicznego, które bezpośrednio oddziałują na stosunki społeczno – gospodarcze danego państwa.

Wnioski rozprawy habilitacyjnej:

W wyniku przeprowadzonych badań w rozprawie zaproponowano normatywną definicję długu publicznego, w której uwzględniono wszystkie jego elementy, tj. jego zakres podmiotowy, prawne źródła powstania oraz prawne źródła finansowania. W oparciu o tak sformułowaną definicję wskazano te elementy składowe długu publicznego, które powinny być przedmiotem regulacji prawa finansowego, a które jednocześnie stanowią elementy konstrukcyjne sformułowanej w monografii normatywnej koncepcji państwowego długu publicznego.

Mając na uwadze powyższe rozważania, w wyniku przeprowadzonych w opracowaniu analiz i ustaleń sformulowano następujące główne wnioski badawcze:

- po pierwsze, celem jest na gruncie polskiego prawa finansowego wyodrębnienie i ustalenie elementów składowych definicji normatywnej długu publicznego, w tym również sformułowanie definicji legalnej państwowego długu publicznego. W tym zakresie można

uznać, że dookreślenie długu publicznego poprzez dodatnie przymiotnika „państwowy” jest zbędne, ponieważ niezasadnie sugeruje ono, że dług publiczny nie obejmuje na przykład długu publicznego JST, czy innych jednostek sektora finansów publicznych. Poddane w rozprawie definicje leksykalne, prawne, ekonomiczne długu publicznego, a także unormowania związane z tą problematyką umożliwiły wyodrębnienie wspólnych elementów instytucji długu publicznego. Należą do nich: przyczyny powstania długu publicznego, jego zakres podmiotowy i sposoby finansowania. Na gruncie prawa finansowego można skonstruować spójną koncepcję długu publicznego, która pozwoli połączyć wszystkie aspekty definicyjne tej instytucji. Nie ulega bowiem wątpliwości, że geneza instytucji długu publicznego ma charakter ekonomiczny, ale na gruncie prawa finansowego można zrekonstruować poszczególne elementy normatywne definicji długu publicznego. Przedmiotem regulacji prawa finansowego są bowiem zagadnienia dotyczące prawnych źródeł jego powstania (np. deficyt budżetowy), prawnych źródeł jego finansowania (tytuły dłużne) oraz jego zakresu podmiotowego (tj. sektor finansów publicznych, Skarb Państwa). Z uwagi na fakt, że problematyka długu publicznego jest wieloaspektowa, stworzenie jednej normatywnej definicji państwowego długu publicznego będzie zabiegiem skomplikowanym. Należy bowiem wybrać koncepcję długu publicznego, na podstawie której definicja ta zostanie sformułowana (np. genezy długu, metody jego obliczania). W związku z tym zasadnym jest najpierw skonstruowanie definicji państwowego długu publicznego na gruncie nauki prawa finansowego, która stanowiłaby pewien schemat pomocny przy formułowaniu jego definicji legalnej, a także normowaniu poszczególnych jego elementów. Nie ulega jednak wątpliwości, że sformułowanie legalnej definicji długu publicznego jest konieczne, choćby z uwagi na unormowania dotyczące limitów państwowego długu publicznego (tzw. konstytucyjna reguła zadłużenia określona w art. 216 ust. 5 Konstytucji, procedury ostrożnościowe i sanacyjne), będące relacjami kategorii usankcjonowanych prawnie tj. państwowego długu publicznego i PKB. W ten sposób kategorii państwowego długu publicznego, mającej genezę ekonomiczną, nadany został wymiar normatywny. W tym kontekście skonstruowanie definicji legalnej państwowego długu publicznego pozwoliłoby ocenić wiarygodność wyżej wskazanych normatywnych reguł fiskalnych. Ich celem jest bowiem utrzymanie wysokości państwowego długu publicznego na poziomie bezpiecznym dla finansów publicznych. Aby to osiągnąć, pojęcia które są wkomponowane w konstrukcję reguł fiskalnych powinny być również zdefiniowane normatywie. Najważniejszym z tych pojęć jest państwowy dług publiczny, który nie ma jak dotychczas definicji legalnej.

- po drugie, regulacje dotyczące tytułów dłużnych służących zaciągnięciu państwowego długu publicznego wymagają usystematyzowania i doprecyzowania. Właściwe uregulowanie tej problematyki jest istotne, ponieważ ma związek z kontrolą wysokości państwowego długu publicznego. Przejrzyste unormowania dotyczące tej materii, tj. zasad zaciągania zobowiązań kreujących państwowy dług publiczny, podmiotów do tego uprawnionych i celów, którym ma to służyć, ułatwia analizę przedmiotowej struktury długu publicznego. Ponadto precyzyjne ustalenie zakresu znaczeniowego poszczególnych tytułów dłużnych pozwala, w miarę jednoznacznie, zweryfikować dane dotyczące kwoty zobowiązań kreujących państwowy dług publiczny. W konsekwencji zaś ułatwia precyzyjne określenie jego zakresu przedmiotowego i wysokości. Przede wszystkim celowym, byłoby bardziej precyzyjne unormowanie kompetencji jednostek sektora finansów publicznych, które mogą zaciągać zobowiązania finansowe, głównie w formie emisji obligacji. Kolejnym postulatem, służącym wzmocnieniu kontroli nad zaciąganiem zobowiązań finansowych jest objęcie ustawowym limitem dotyczącym emisji papierów wartościowych możliwie jak najszerszej grupy zobowiązań. Należałoby również dokonać bardziej wyraźnego oddzielenia na gruncie prawa finansowego instytucji kredytu oraz pożyczki. Przeprowadzona analiza regulacji prawnych dotyczący tej materii pozwala stwierdzić, że - z reguły - na gruncie prawa finansowego pożyczka i kredyt są traktowane jako zbliżone pod względem ekonomicznym sposoby zaciągania zobowiązań. Ponadto ustawodawca w przypadku obu tych tytułów dłużnych nadał większe znaczenie kryterium ekonomicznemu zaciągania tych zobowiązań. Jest on bowiem tożsamy, zarówno w przypadku pożyczki, jak i kredytu, a jest nim finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa. Na gruncie prawnym formy zaciągania zobowiązań wykazują jednak odmienności, ponieważ inny jest charakter normatywny pożyczki, a inny kredytu. Zasadnym jest także rozbudowanie regulacji ustawy o finansach publicznych z 2009 r. w zakresie dotyczącym szczególnie pożyczki, tak, aby wyraźnie określić prawne formy zaciągania tego rodzaju zobowiązań. Można również sformułować postulat dotyczący ogólnie tytułów dłużnych. Mianowicie regulacje dotyczące rodzajów zobowiązań zaliczanych do każdego z tytułów dłużnych powinny być w jak najszerszym zakresie ujęte w ustawie o finansach publicznych, a nie w rozporządzeniach wykonawczych do ustawy. W ten sposób katalog tytułów dłużnych nie mógłby być „rozszerzany” w akcie wykonawczym do ustawy wskutek zbyt ogólnych regulacji ujętych w ustawie.

- po trzecie, przyczyny wzrostu długu publicznego mogą mieć również charakter normatywny. Dotyczy to szczególnie ustaw kreujących określone rodzaje wydatków

publicznych. Dlatego też analizy normatywnej wymagają także przesłanki uzasadniające zaciąganie państwowego długu publicznego. Nie powinien być to wyłącznie przedmiot badań nauk ekonomicznych. Uzupełniające znaczenie może mieć bowiem analiza normatywna tej problematyki. Powinna ona być przeprowadzona w kontekście normatywnych przyczyn kreujących wzrost potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, z wyodrębnieniem potrzeb pożyczkowych budżetu państwa netto i brutto. W pierwszej kolejności przedmiotem badań powinny być przyczyny kreujące deficyt budżetowy, ponieważ jego sfinansowanie w największym stopniu wpływa na wzrost potrzeb pożyczkowych budżetu państwa. W tym zakresie konieczne byłoby także dokładne ustalenie na gruncie normatywnym transferów, które zaliczane są do wydatków budżetowych oraz rozchodów budżetowych. Ograniczyłyby to możliwość kwalifikowania tzw. *quasi*-wydatków, będących w rzeczywistości transferami o charakterze ostatecznym pod postacią rozchodów budżetowych i obniżania formalnej wysokości deficytu budżetowego. Analiza problematyki dotyczącej deficytu budżetowego wymaga również dokonania przeglądu aktów normatywnych, które mają wpływ na stronę wydatkową budżetu państwa. Źródłem kreowania wydatków budżetowych są ustawy, w których ustala się cele i zasady finansowania określonych zadań o charakterze społeczno – gospodarczym. Wybór tych zadań, które państwo finansuje środkami publicznymi jest wynikiem realizowanej koncepcji polityki budżetowej, czy też w ujęciu bardziej ogólnym przyjętej koncepcji polityki gospodarczej. W związku z tym konieczna jest precyzyjna analiza skutków finansowych nowych ustaw kreujących wydatki publiczne, szczególnie te mające charakter tzw. wydatków sztywnych. W ramach prawnych źródeł kreowania państwowego długu publicznego celowym byłoby również wykorzystanie dorobku nauk ekonomicznych do ustalenia, w jakim zakresie zobowiązania zaciągane w ramach długu publicznego (w tym szczególnie długu Skarbu Państwa) służą sfinansowaniu wydatków publicznych krótkoterminowych, a w jakim stopniu wydatków publicznych długoterminowych. W związku z tym wydaje się, że uzasadnione byłoby wprowadzenie w ustawie o finansach publicznych takich regulacji, które wprost odnosiłyby się do przeznaczenia środków pozyskiwanych w ramach zaciągania długu publicznego, szczególnie o charakterze długoterminowym. Dług publiczny długoterminowy powinien bowiem służyć finansowaniu celów o charakterze długoterminowym, a nie bieżących. Można by rozważać wyodrębnienie budżetu państwa bieżącego i kapitałowego. Ewentualnie wprowadzenie takiej klasyfikacji wydatków budżetowych, w ramach której wyodrębniano by wydatki majątkowe oraz wydatki bieżące. W każdym razie *ratio legis* wprowadzenia takich unormowań powinno być powiązanie operacji pożyczkowych budżetu państwa ze zmianami majątkowymi Skarbu Państwa. W ten sposób

można by przeanalizować powiązania między wzrostem długu publicznego a zmianami w majątku Skarbu Państwa. Aktualnie trudno jest ocenić, w jakim stopniu dług Skarbu Państwa jest powiązany ze zmianami w majątku Skarbu Państwa. Zasadnym jest także wyodrębnienie na gruncie normatywnym pojęcia potrzeb pożyczkowych netto budżetu państwami oraz potrzeb pożyczkowych brutto budżetu państwa. Uzasadnieniem dla takiego postulatu jest, nie tylko duża wartość poznawcza tych kategorii dla finansów publicznych i stosowanie ich w praktyce, ale również realizacja zasady przejrzystości finansów publicznych w znaczeniu materialnym. Zdefiniowanie na gruncie prawnym pojęcia potrzeb pożyczkowych netto budżetu państwa pozwoli wyodrębnić zobowiązania zaciągane w danym roku budżetowym, które nie służą refinansowaniu zobowiązań zaciągniętych w przeszłości (tzw. „rolowanie” długu publicznego). Ponadto dane te będzie można odnieść do całego sektora finansów publicznych, a nie tylko finansowania deficytu budżetowego, który stanowi tylko część potrzeb pożyczkowych netto budżetu państwa.

- po czwarte, zasadnym jest stworzenie w polskim prawie finansowym spójnego systemu reguł fiskalnych, który uzupełniał by procedury i ograniczenia unormowane w unijnym prawie finansowym dotyczące tej materii. Należy jednak zaznaczyć, że konstrukcja reguły fiskalnej powinna być oparta przede wszystkim na wnioskach wyprowadzonych z analizy dokonanej na gruncie nauk ekonomicznych. Następnie zaś regule takiej powinien zostać nadany charakter normatywny poprzez ujęcie jej w akcie prawnym odpowiednio wysokiej rangi, tj. w konstytucji lub w ustawie. Właściwa konstrukcja reguły fiskalnej, tj. uwzględniająca zależności ekonomiczne w gospodarce, jest o tyle istotna, że może uczynić ją dostatecznie funkcjonalną. System reguł fiskalnych w polskim prawie finansowym powinien być spójny i obejmować reguły fiskalne ograniczające zarówno wydatki publiczne, deficyt (budżetowy i sektora finansów publicznych) oraz państwowy dług publiczny. Powinien również być komplementarny z ograniczeniami długu i deficytu JST, a także innych jednostek sektora finansów publicznych. System reguł fiskalnych powinien obejmować trzy główne rodzaje reguł fiskalnych. Pierwszymi z nich powinny być limity dotyczące strony wydatkowej budżetu państwa, a także wydatków poszczególnych jednostek sektora finansów publicznych. Częściowo postulat ten realizuje reguła wydatkowa. Jednak jej konstrukcja powinna w większym stopniu uwzględniać na przykład takie czynniki jak wysokość deficytu budżetowego, czy też tempo wzrostu PKB. Ponadto reguła wydatkowa powinna być powiązana z procedurami ostrożnościowymi i sanacyjnymi tak, aby jej rygoryzm wzrastał wraz z przekroczeniem przez relację długu publicznego do PKB kolejnego progu

ostrożnościowego. Reguła wydatkowa powinna również różnicować wydatki konsumpcyjne od inwestycyjnych, tak aby ograniczała ona przede wszystkim wydatki nieproduktywne ekonomiczne. Można również rozważać wprowadzenie do polskiego prawa finansowego reguły fiskalnej, która ograniczałaby wydatki dokonywane corocznie na obsługę długu publicznego. Pozwoliłoby to ograniczyć ryzyko wpadnięcia w tzw. pułapkę zadłużenia. Drugim rodzajem reguł fiskalnych powinny być te, które dotyczą zrównoważenia budżetu państwa oraz całego sektora finansów publicznych, a więc na przykład reguła dotycząca deficytu strukturalnego całego sektora finansów publicznych. Trzecim rodzajem reguł fiskalnych powinny być reguły dotyczące państwowego długu publicznego. W tym zakresie w polskim prawie finansowym regulacje dotyczące tej materii są stosunkowo obszerne, ponieważ do tego rodzaju reguł fiskalnych należą: konstytucyjna reguła zadłużenia oraz procedury ostrożnościowe i sanacyjne.

- po piąte, regulacje polskiego prawa finansowego dotyczące państwowego długu publicznego są – co do zasady - zbieżne z tendencjami w unijnym prawie finansowym (w regulacjach krajowych brak np. niezależnej instytucji fiskalnej przeprowadzającej analizy stanu finansów publicznych). Zbieżne z prawem finansowym UE są na przykład regulacje polskiego prawa finansowego dotyczące uwzględniania w dźugu publicznym wartości nominalnej zobowiązań czy też podawanie kwoty dźugu publicznego w wersji skonsolidowanej w ramach sektora publicznego. Natomiast inny jest sposób obliczania dźugu publicznego według metodologii unijnej i polskiej. Różnice dotyczą stosowania innej bazy obliczeń. W prawie unijnym stosuje się bowiem metodę memoriałową, według polskiej metody obliczania dźugu publicznego – bazę kasową. W celu usunięcia tych różnic celowym byłaby stopniowa zmiana bazy obliczeń z kasowej na memoriałową przy ustalaniu wartości dźugu publicznego w polskim prawie finansowym. Celowym byłoby również, w miarę możliwości ujednolicenie regulacji polskiego prawa finansowego z prawem unijnym dotyczących zakresu przedmiotowego dźugu publicznego. Różnice dotyczą na przykład okresu zapadalności papierów wartościowych, czy też sposobu oprocentowania krótkoterminowych papierów wartościowych. Można w tym zakresie postulować większą zbieżność regulacji krajowych z unijnymi, zwłaszcza w tych dziedzinach regulacji, które w polskim prawie finansowym cechuje mniejsza precyzja niż unormowań prawa finansowego UE. Tytułem przykładu można wskazać na regulacje prawa finansowego UE dotyczące pożyczki. Wprowadzenie tego rodzaju zmian sprzyjałoby ujednoliceniu regulacji krajowych i unijnych. Dokonana analiza prawnooporównawcza normatywnych reguł fiskalnych na

szczeblu finansów lokalnych również pozwala stwierdzić, że regulacje krajowe dotyczące normatywnych reguł fiskalnych na szczeblu finansów samorządowych są zbieżne z unormowaniami występującymi w innych państwach UE. Ponadto tworzą one spójny system, gdyż mają zarówno charakter parametryczny, jak i formalny.

Badania przeprowadzone nad instytucją państwowego długu publicznego skłaniają do poczynienia następującej konstatacji. Problematyka państwowego długu publicznego stanowi ważną część prawa finansowego. Jej istotne znaczenie dodatkowo uwypuklił światowy kryzys gospodarczy. Jego skutkiem jest gwałtowny wzrost długu publicznego w wielu państwach UE, który zagraża stabilności finansów publicznych i gospodarek tych państw. Unormowania dotyczące państwowego długu publicznego ujęte w polskim prawie finansowym są rozbudowane i stosunkowo skomplikowane, a niekiedy także mało precyzyjne. Ustalenie istoty prawnej państwowego długu publicznego wymagało przeprowadzenia analizy interdyscyplinarnej nie tylko w ramach nauk prawnych, ale także z uwzględnieniem dorobku nauk ekonomicznych. W celu przygotowania rozprawy korzystano z krajowych i zagranicznych materiałów z zakresu prawa, w tym szczególnie: prawa finansowego (głównie finansów publicznych), prawa cywilnego, prawa bankowego, prawa konstytucyjnego, prawa papierów wartościowych, a także uzupełniająco, prawa karno-skarbowego i prawa bilansowego. Ponadto analizie poddano sprawozdawczość budżetową w Polsce, a także dorobek nauk ekonomicznych, w szczególności z zakresu makroekonomii i finansów publicznych. W związku z tym ranga problematyki dotyczącej długu publicznego oraz znaczny stopień jej skomplikowania pozwalają na sformułowanie postulatu wyodrębnienia nowego działu prawa finansowego – prawa długu publicznego. Materia ta powinna być przedmiotem dalszych badań normatywnych.

Przeprowadzone badania potwierdziły przyjęte w rozprawie założenie, że regulacje polskiego prawa finansowego dotyczące (pośrednio lub bezpośrednio) państwowego długu publicznego nie są spójne i przejrzyste, a w konsekwencji wymagają stosownych modyfikacji. Zrealizowano również cel przedstawianej rozprawy, którym było określenie w jakim zakresie powyższe unormowania powinny być uzupełnione i doprecyzowane, tak aby skutecznie ograniczyć i kontrolować wysokość państwowego długu publicznego w Polsce. W monografii wskazano bowiem te obszary regulacji prawa finansowego, które wymagają stosownych zmian. Ich wprowadzenie umożliwi stworzenie kompleksowej normatywnej koncepcji państwowego długu publicznego z jednoczesnym uwzględnieniem charakteru ekonomicznego

tej instytucji. Powinno to przyczynić się do ograniczenia wzrostu państwowego długu publicznego w Polsce, co jest szczególnie istotne z uwagi na konieczność wypełniania kryterium fiskalnego dotyczącego długu publicznego.

V. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych:

Poza zaprezentowaną wcześniej w autoreferacie monografią pt. *„Państwowy dług publiczny – aspekty normatywne”*, do pozostałych osiągnięć naukowo – badawczych, uzyskanych po osiągnięciu stopnia naukowego doktora, zaliczam łącznie 65 opracowań (w tym jedno wydane w wersji on-line).

W swojej pracy naukowo – badawczej mogę wyróżnić **cztery obszary badawcze**, które koncentrują się wokół prawa finansowego i prawa podatkowego. W **ramach pierwszego nurtu moich zainteresowań badawczych** mogę wskazać problematykę polskiego i unijnego prawa finansowego, w tym prawa budżetowego. Wśród prac należy w pierwszej kolejności wymienić te, w których analizie poddano zagadnienia dotyczące instytucji państwowego długu publicznego. W opracowaniu *„Próba zdefiniowania długu publicznego”*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 551, *„Roczniki Prawnicze”* nr 20, Szczecin 2009, s. 19-35 badałam, czy zasadnym i możliwym jest stworzenie definicji długu publicznego na gruncie prawa finansowego. Wyodrębniłam elementy, które taka definicja powinna zawierać, tj.: wskazanie podmiotów, które zaciągają zobowiązania finansowe zaliczane do długu publicznego, przyczyny jego zaciągania, określenie jego zakresu przedmiotowego poprzez wskazanie głównych sposobów finansowania. W opracowaniu sformułowano również propozycję normatywnej definicji długu publicznego, która łączy w sobie wszystkie powyższe trzy jego aspekty.

W swoich badaniach koncentruję się również na analizie pojęć związanych pośrednio lub bezpośrednio z instytucją państwowego długu publicznego, w tym także długu Skarbu Państwa. Na uwagę zasługuje praca, w której analizie poddano pojęcie *„wydatków na obsługę długu Skarbu Państwa”* (w opracowaniu *„Normatywne pojęcie „wydatków na obsługę długu Skarbu Państwa”*, *„Studia Lubuskie”*, t. VI, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Sulechów 2010, s. 331 – 343). Wyróżnienia wymaga również praca dotycząca pojęć, które mają związek z ustalaniem wysokości deficytu budżetowego, deficytu sektora finansów publicznych oraz państwowego długu publicznego. W opracowaniu *„Analiza pojęć „wydatków publicznych”, „wydatków budżetu państwa” oraz „rochodów publicznych” na*

gruncie ustawy o finansach publicznych”, „*Studia Lubuskie*”, t. VII, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Sulechów 2011, s. 325-339 sformułowano postulat uporządkowania i doprecyzowania pojęć normatywnych dotyczących wydatków publicznych i wydatków budżetu państwa, tak aby w ten sposób zwiększyć przejrzystość finansów publicznych. Dowodzą również, iż zasadnym jest określenie na gruncie prawa finansowego, jakie wydatki budżetu państwa są tzw. wydatkami sztywnymi, a jakie wydatkami elastycznymi. Umożliwi to wyodrębnienie z wydatków budżetowych ogółem tych wydatków, które mają charakter prorozwojowy (tj. głównie wydatków inwestycyjnych). Zależności zachodzące między zasadami jawności i przejrzystości finansów publicznych oraz państwowym długiem publicznym JST poruszono w pracy „*Zasady jawności i przejrzystości finansów publicznych a ograniczanie długu publicznego jednostek samorządu terytorialnego (ujęcie teoretyczne)*”, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2011, nr 691, „*Acta Iuris Stetinensis*” 2, s. 113-130, traktującej o istocie tych zasad, regulacjach prawnych ich dotyczących, sposobach ich realizacji na szczeblu samorządowym. Obie powyższe zasady odgrywają bowiem istotną rolę w ograniczaniu długu publicznego JST.

Moje zainteresowania naukowe koncentrują się również wokół czynników wpływających na wysokość państwowego długu publicznego w Polsce. Praca „*Czynniki wpływające na wysokość długu publicznego w Polsce – wybrane problemy*”, „*Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego*” 2009, Nr 3, s. 2-9 dotyczy przesłanek determinujących wysokość państwowego długu publicznego w Polsce. W opracowaniu tym wyróżniono dwie kategorie takich przesłanek: po pierwsze, wpływające na stronę dochodową budżetu (np. tempo wzrostu koniunktury gospodarczej) oraz po drugie, na stronę wydatkową budżetu (np. presję grup społecznych na wzrost wydatków budżetowych na określone cele). Czynniki, które wpływają na wysokość państwowego długu publicznego w Polsce poddano analizie także w kontekście wypełniania przez Polskę fiskalnych kryteriów konwergencji dotyczących długu i deficytu publicznego. W pracy „*Spełnianie przez Polskę kryteriów konwergencji w zakresie długu publicznego i deficytu publicznego. Wybrane aspekty prawno-ekonomiczne*” [w:] B. Polszakiewicz, J. Bohelke (red.), „*Ekonomia i Prawo. Zawodność rynku – zawodność państwa – etyka zawodowa*”, cz. I, Toruń 2009, s. 207-221 dowodzą, iż regulacje dotyczące procedur ostrożnościowych i sanacyjnych mogą przyczyniać się do ograniczenia nadmiernego wzrostu państwowego długu publicznego w Polsce, z uwagi na ich automatyzm i większą restrykcyjność w porównaniu do fiskalnych kryteriów konwergencji.

Wysokość państwowego długu publicznego może również oddziaływać na politykę budżetową, determinując szczególnie zakres realizowanej przez tę politykę funkcji redystrybucyjnej i stabilizacyjnej. W pracy *„Dług publiczny a wolność państwa w zakresie realizacji funkcji redystrybucyjnej i stabilizacyjnej w polityce budżetowej”* [w:] *„Prawne aspekty wolności. Zbiór studiów”*, (red.) E. Cała – Wacinkiewicz, D. Wacinkiewicz, Toruń 2008, s. 324- 337 analizowano, w jakim stopniu realizacja obu tych funkcji polityki budżetowej może być zdeterminowana wysokością długu publicznego w Polsce. Dowodziłam również, iż jednym z czynników warunkujących w takiej sytuacji swobodę w polityce budżetowej mogą stanowić normatywne limity zadłużenia publicznego, które mają na celu jak najszybsze dostosowanie polityki budżetowej do aktualnej sytuacji finansów publicznych tak, aby ograniczyć ryzyko niekorzystnych skutków nadmiernej kwoty długu publicznego.

Wyróżnienia wymaga również praca *„Emisja 30-letnich obligacji skarbowych w Polsce na tle ustaleń Strategii zarządzania długiem sektora finansów publicznych”*, *„Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”* 2008, nr 4, s. 9-16, w której analizie poddano dokonaną po raz pierwszy w Polsce emisję 30-letnich obligacji na rynku krajowym, odnosząc ją do takich wskaźników jak: średnia zapadalność długu publicznego oraz zmniejszenie udziału krótkoterminowych skarbowych papierów wartościowych (dalej: „SPW”) w skarbowych papierach wartościowych ogółem. W pracy dowodzone, iż przy tak długich okresach zapadalności SPW zasadnym jest uwzględnianie niebezpieczeństwa zbiegu w czasie spadku koniunktury gospodarczej z obowiązkiem dokonywania wydatków na obsługę długu Skarbu Państwa. Przed takim ryzykiem mają zabezpieczać normatywne reguły fiskalne, które również są ujęte w polskim prawie finansowym (przede wszystkim tzw. konstytucyjna reguła zadłużenia oraz procedury ostrożnościowe i sanacyjne).

Przedmiotem moich badań jest również szeroko pojęta problematyka reguł fiskalnych (ang. *fiscal rules*), w tym szczególnie ich normatywny charakter. Ujęcie reguł fiskalnych w aktach prawnych, oprócz nadania im odpowiedniej wiarygodności, czyni je przedmiotem badań również w naukach prawnych. W opublikowanej tylko w języku angielskim pracy *„Fiscal Rules as an Instrument of Fiscal Consolidation (Chosen Issues)”*, Bocconi Legal Papers, No. 2013-04/IT (wydanie on-line) dowodzone, że regulacje dotyczące reguł fiskalnych, których celem jest ograniczenie wzrostu długu i deficytu publicznego (zarówno budżetowego, jak i *sektora general government*) mają szczególne znaczenie w okresie kryzysu gospodarczego, i będącego jego konsekwencją, kryzysu zadłużenia, który zaistniał w

wielu państwach UE. Spowodował on intensyfikację działań regulacyjnych, których celem jest uzupełnianie reguł fiskalnych o charakterze ponadnarodowym regulacjami krajowymi dotyczącymi tej materii. W związku z tym coraz więcej państw UE albo wprowadza reguły fiskalne do swoich regulacji krajowych, albo dokonuje modyfikacji już istniejących reguł, tak aby zahamować wzrost długu i deficytu publicznego. Nie bez wpływu na wiarygodność reguł fiskalnych pozostaje ich ewentualne „zawieszanie” wywołane doraźnymi potrzebami zwiększania zadłużenia publicznego (problematyki tej dotyczy praca „Zawieszenie” *pierwszego progu ostrożnościowego i tymczasowej reguły wydatkowej*”, *„Prawo Finansów Publicznych”* 2013, nr 10, s. 29-31). Badałam również inne sposoby ograniczania deficytu sektora finansów publicznych i państwowego długu publicznego, analizując oprócz konstytucyjnej reguły zadłużenia, procedur ostrożnościowych i sanacyjnych, również dyscyplinującą regułę wydatkową oraz kwotowe limity wydatków jednostek sektora finansów publicznych, dowodząc, iż ich wprowadzenie do prawa finansowego można ocenić pozytywnie (w pracy *„Wzmocnienie ram instytucjonalnych dla prowadzenia polityki budżetowej służące ograniczeniu wzrostu długu publicznego w Polsce, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”* 2011, nr 10, s. 5-13). Jedną z konsekwencji kryzysu gospodarczego jest również przypisywanie większego niż dotychczas znaczenia instrumentom związanym z wieloletnim planowaniem finansowym. W opracowaniu *„The Problem of Public Debt in the Context of Multiannual Financial Planning”* [w:] E. Ruśkowski, J. Stankiewicz, M. Tyniewicki, U. Zawadzka-Pąk (red.), *„Annual and Long Term Public Finances in Central and Eastern European Countries”*, Wydawnictwo Temida 2, Białystok 2013, s. 275-282 wskazywano, iż unormowania odnoszące się do długu publicznego, mające pośredni lub bezpośredni związek z wieloletnim planowaniem finansowym są ujęte zarówno w polskim, jak i w prawie finansowym UE. Ze względu bowiem na długookresowy charakter długu publicznego do zmniejszenia jego wysokości może być również wykorzystane wieloletnie planowanie finansowe.

Z uwagi na kryzys finansowy i gospodarczy w kręgu moich zainteresowań badawczych pozostają również unormowaniami polskiego i unijnego prawa finansowego dotyczące tej problematyki. W opracowaniu *„Nowe tendencje w europejskim prawie bankowym i finansowym w kontekście kryzysu na rynkach finansowych – zagadnienia wybrane, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”* 2011, nr 3, s. 2-12 (współautor M. Fedorowicz, stosowne oświadczenie w załączeniu) wskazano, iż koniecznym jest wypracowanie nowych procedur i instrumentów, które umożliwią koordynację polityk

budżetowych w UE oraz większą dyscyplinę fiskalną w UE, tak aby odpowiednio wcześniej przeciwdziałać ryzyku wystąpienia kryzysu gospodarczego i finansowego w przyszłości. Zagadnienie wykorzystania polityki finansowej do przeciwdziałania kryzysowi gospodarczemu poruszono w opracowaniu „*Instrumenty antykryzysowej polityki finansowej państwa w Polsce (wybrane problemy)*” [w:] T. Juja (red.), „*Dylematy i wyzwania finansów publicznych*”, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Zeszyty Naukowe nr 141, Poznań 2010, s. 15 – 28, traktującym o problematyce związanej z wykorzystaniem różnych form wsparcia finansowego ze strony państwa w celu niwelowania skutków kryzysu gospodarczego (przede wszystkim poręczeń i gwarancji udzielanych przez Skarb Państwa). Jednocześnie wskazywano w nim na kwestię związanej z tym odpowiedzialności Skarbu Państwa, co może również przyczyniać się w przyszłości do wzrostu wysokości długu Skarbu Państwa.

W kręgu moich zainteresowań badawczych znajdują się również zagadnienia dotyczące historii prawa skarbowego i prawa finansowego. Na uwagę zasługuje opracowanie „*Odpowiedzialność Skarbu Państwa za zobowiązania z tytułu przejęcia długu państwowego w okresie dwudziestolecia międzywojennego w Polsce (wybrane zagadnienia)*”, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 563, „*Roczniki Prawnicze*” nr 21, Szczecin 2009, s. 23- 35, w którym analizie poddano odpowiedzialność Skarbu Państwa w okresie międzywojennym za zobowiązania wynikające z emisji skarbowych papierów wartościowych wykazując, że w miarę ugruntowywania się skarbowości polskiej – mimo trudnej sytuacji gospodarczej – wywiązywało się ono ze swoich zobowiązań. Natomiast opracowanie „*Sposoby zaciągania pożyczek publicznych w świetle prawa skarbowego i ustawy o finansach publicznych (wybrane zagadnienia)*”, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 630, „*Roczniki Prawnicze*” nr 22, Szczecin 2010, s. 77-90 traktuje o sposobach zaciągania pożyczek publicznych, również w kontekście historycznym – w polskim prawie skarbowym z okresu 20-lecia międzywojennego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem rodzajów tytułów dłużnych.

Wyróżnienia wymaga również opracowanie „*Prawo finansowe Polski i Unii Europejskiej*”, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2008, s. 1-206 (współautor M. Fedorowicz, stosowne oświadczenie w załączeniu), w którym koncentrowałam się na zasadniczych zagadnieniach dotyczących prawa finansowego, obejmujących zarówno problematykę budżetu państwa (np. funkcje budżetu, zasady budżetowe, procedura budżetowa, deficyt budżetowy, państwowy dług publiczny), jak również budżetów JST (np.

elementy uchwały budżetowej JST, dochody i wydatki w budżecie JST, zasady zaciągania zobowiązań przez te jednostki).

Z uwagi na fakt, że moje zainteresowania badawcze obejmują zarówno prawo podatkowe, jak i prawo finansowe, analizowałam również konsekwencje finansowe związane z wyborem jakiego można dokonać między zaciąganiem zobowiązań powiększających dług publiczny a zmianą obciążeń podatkowych (w pracy *„Kilka uwag w kwestii zależności między długiem publicznym a podatkiem”*, Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Gorzowie Wielkopolskim, Seria *„Nauki Prawne”* 2009, nr 1, s. 75-92).

W ramach pierwszego nurtu moich zainteresowań badawczych mieszczą się również badania nad zmianami prawa finansowego, obejmujące zarówno finanse szczebla centralnego, jak i samorządowego. Pogłębiona analiza skutków wprowadzonych regulacji stanowi istotny czynnik sprzyjający udoskonaleniu istniejących regulacji, szczególnie służących – tak koniecznej aktualnie - sanacji finansów publicznych. W tej grupie zagadnień mieści się opracowanie *„Instytucja długu publicznego w projekcie ustawy o finansach publicznych (druk sejmowy Nr 1181) – głos w dyskusji nad reformą finansów publicznych”*, *„Studia Lubuskie”*, t. IV, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Sulechów 2008, s. 233-251, w którym analizie poddano regulacje tworzonej wtedy ustawy o finansach publicznych z 2009 r. dotyczące przede wszystkim państwowego długu publicznego (jego definicję i sposób obliczania, potrzeby pożyczkowe budżetu państwa, procedury ostrożnościowe i sanacyjne). Z kolei praca *„Zmiany w finansach publicznych”*, *„Finanse Publiczne”* 2008, nr 12, s. 50-52 (współautor M. Fedorowicz, stosowne oświadczenie w załączeniu) dotyczy analizy regulacji ustawy o finansach publicznych z 2009 r. takich jak: budżet środków europejskich, Wieloletni Plan Finansowy Państwa, wieloletnia prognoza finansowa JST, nowe formy organizacyjno-prawne sektora finansów publicznych, normy ostrożnościowe dotyczące zadłużenia publicznego, kontrola nad wydatkami publicznymi, gospodarowanie środkami finansowymi pochodzącymi ze źródeł zagranicznych. Kontynuację tych rozważań ujęto w opracowaniu *„Ustawa o finansach publicznych”*, *„Przetargi Publiczne”* 2010 nr 2, s. 48- 51, traktującym o zmianach unormowań dotyczących również budżetu zadaniowego, wieloletniego planowania finansowego.

W ramach pierwszego nurtu badawczego koncentruję się również na zagadnieniach związanych z wykorzystaniem funduszy strukturalnych. Do tej grupy opracowań mogę zaliczyć pracę *„Wybrane aspekty prawne prowadzenia polityki rozwoju”*, *„Euroekspert”*

2007, nr 10-11, s. 78-83 (współautor M. Fedorowicz, stosowne oświadczenie w załączeniu), w którym analizie poddano unormowania prawne porządkujące prowadzenie polityki rozwoju i mające znaczenie dla wykorzystania funduszy strukturalnych w Polsce w latach 2007-2013. Z kolei w opracowaniu „*Zasoby własne Unii Europejskiej w świetle projektu ustawy o finansach publicznych*”, „Euroekspert” 2008, Nr 4-5, s. 88-93 (współautor M. Fedorowicz, stosowne oświadczenie w załączeniu) ujęto rozważania dotyczące pojęcia „*zasobów własnych Unii Europejskiej*” w prawie finansowym UE, również w zakresie regulacji go dotyczących w tworzonej wtedy ustawie o finansach publicznych z 2009 r.

W moich badaniach skupiam się również na zagadnieniach z zakresu prawa finansowego jednostek samorządu terytorialnego, w tym odnoszących się do systemu dochodów i wydatków tych jednostek, budżecie, wieloletnim planowaniu finansowym, działalności nadzorczej regionalnych izb obrachunkowych. Do prac z tego zakresu mogę zaliczyć „*Ustalanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego*”, „*Finanse Publiczne*” 2009, nr 6, 22-24 (współautor M. Fedorowicz, stosowne oświadczenie w załączeniu), w którym analizie poddano działalność regionalnych izb obrachunkowych dotyczącą nadzwyczajnego trybu ustalenia budżetu JST. Z kolei w opracowaniu „*Udzielanie pożyczek przez jednostki samorządu terytorialnego*”, „*Finanse Publiczne*” 2009, nr 5, s. 23-25 (współautor M. Fedorowicz, stosowne oświadczenie w załączeniu) skoncentrowano się na problematyce działalności nadzorczej regionalnych izb obrachunkowych obejmującej udzielanie pożyczek przez JST. W badaniach uwzględniono również orzecznictwo sądów administracyjnych. Zbliżonej problematyki dotyczy praca „*Pożyczka jako forma finansowania zobowiązań jst*”, „*Finanse Publiczne*” 2010, r 10, s. 53 – 56, w którym analizowano powody zaciągania pożyczek zaciąganych przez JST, ich rodzaje i zasady zaciągania przez jednostki.

Z kolei w opracowaniu „*Finansowanie świadczeń zdrowotnych przez gminę*”, „*Zeszyty Naukowe. Zadania własne gminy*”, Wyższa Szkoła Administracji Publicznej, Szczecin 2009, nr 2, s. 48-59 (współautor M. Fedorowicz, stosowne oświadczenie w załączeniu) badano regulacje prawne dotyczące możliwości i źródeł finansowania świadczeń zdrowotnych przez gminę. Kontynuację tych badań stanowią rozważania ujęte w opracowaniach, w których analizie poddano zasady finansowania z budżetu państwa oraz z budżetu JST realizacji różnych zadań publicznych. W tej grupie prac na uwagę zasługuje opracowanie „*Finansowanie z budżetu państwa wydatków na zarządzanie kryzysowe*”, „*Prawo Finansów Publicznych*” 2011, nr 1, s. 4-8 traktujące o systemie finansowania z

budżetu państwa oraz z budżetów JST zarządzania kryzysowego. Z kolei w pracy *„Zasady finansowania zadań z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej”*, *„Prawo Finansów Publicznych”* 2012, nr 5, s. 17-22 wskazuję, że pomimo katalogu nowych zadań własnych, które nałożono na JST wszystkich szczebli na mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie stworzono odpowiedniego systemu finansowania i dofinansowania budżetu państwa dla JST realizujących takie zadania. Natomiast opracowanie *„Założenia do projektu ustawy Prawo wodne- wybrane problemy”*, *„Prawo Finansów Publicznych”* 2013, nr 8, s. 24-26 dotyczy problematyki finansowania ze środków publicznych gospodarki wodnej, w tym również źródeł finansowania nowych agencji wykonawczych zajmujących się pozyskiwaniem środków finansowych z gospodarki wodnej, a także ich rozdysponowywaniem na cele związane z tą gospodarką.

W mojej pracy badawczej analizuję również zagadnienia dotyczące konstrukcji normatywnego systemu dochodów JST. W opracowaniu *„O potrzebie reformy normatywnego systemu dochodów jednostek samorządu terytorialnego”*, *„Prawo Finansów Publicznych”* 2013, nr 3, s. 6-9 wskazuję te obszary ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z 2003 r., które mogą wymagać zmian legislacyjnych (tj. mechanizm tworzenia i rozdzielania subwencji ogólnej). Z kolei w pracy *„Nadzór regionalnych izb obrachunkowych a zasada samodzielności samorządu terytorialnego – orzeczenia sądów administracyjnych”*, *„Prawo Finansów Publicznych”* 2012, nr 6, s. 4-7 analizuję wybrane rozstrzygnięcia regionalnych izb obrachunkowych i orzecznictwo wojewódzkich sądów administracyjnych z lat 2006-2012 dotyczące realizacji konstytucyjnej zasady samodzielności jednostek samorządu terytorialnego.

Natomiast kwestii wieloletniego planowania finansowego w JST dotyczy praca *„Wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego w świetle projektu ustawy o finansach publicznych”*, *„Finanse Komunalne”* 2008, nr 12, s. 5-14 (współautor M. Fedorowicz, stosowne oświadczenie w załączeniu), w której przedmiotem analizy było wprowadzenie do systemu finansowego jednostek samorządu terytorialnego nowej instytucji polskiego prawa finansowego – wieloletniej prognozy finansowej JST (jej istota prawna, znaczenie dla finansów JST).

Przedmiotem moich zainteresowań naukowych jest również problematyka prawa finansowego UE, w tym również wpływ regulacji tego prawa na unormowania polskiego prawa finansowego, co stanowi **drugi nurt moich zainteresowań badawczych**. W

opracowaniu „*The Impact of the European Union Law on Public Debt in Poland*” [w:] E. Cała –Wacinkiewicz, K. Flaga – Gieruszyńska, D. Wacinkiewicz (red.), „*Poland in the European Context – Selected Economic and Political Aspects*”, Szczecin 2009, s. 129-140 badano wpływ prawa finansowego UE na unormowania dotyczące państwowego długu publicznego w polskim prawie finansowym. Analizą objęto zarówno definicję długu publicznego, jak również limity zadłużenia publicznego. Wskazano obszary odmienności dotyczące unormowań związanych z zakresem przedmiotowym i podmiotowym długu publicznego. W kolejnym opracowaniu, które należy do tego obszaru badawczego - „*Podstawowe założenia reformy europejskiego prawa finansowego służące ograniczeniu wzrostu długu i deficytu publicznego*” [w:] B. Polszakiewicz, J. Bohelke (red.), „*Procesy integracyjne i dezintegracyjne we współczesnej gospodarce*”, cz. I, Toruń 2011, s. 341 – 352, analizie poddano zmiany prawa finansowego UE dotyczące reformy zarządzania gospodarczego, a także wzmocnienia środków nadzoru nad polityką budżetową, w tym dotyczące części prewencyjnej oraz naprawczej Paktu Stabilności i Wzrostu.

Jako **trzeci obszar badawczy** mogę wskazać problematykę prawa podatkowego, ze szczególnym uwzględnieniem normatywnych aspektów polityki podatkowej.

W opracowaniu „*Prawne aspekty polityki podatkowej*”, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2007, s. 1-151, analizie poddano wykorzystanie funkcji pełnionych przez podatki, w tym również funkcji pozafiskalnych do realizacji przez państwo określonych celów społeczno-gospodarczych. Rozważania powyższe dokonane zostały z uwzględnieniem specyfiki mechanizmu rynkowego, który jest głównym i najbardziej efektywnym ekonomicznie mechanizmem regulacyjnym gospodarki. W pracy wskazywano, że wybrany model ustroju gospodarczego wpływa na funkcje wykorzystywanie polityki podatkowej do realizacji określonych celów społeczno-gospodarczych. Podatek bowiem, przez sam fakt swojego istnienia, wywołuje różne skutki społeczno-gospodarcze. Wynika to między innymi z natury podatku, który decyduje o redystrybucji dochodu lub majątku. W związku z tym państwo poprzez wykorzystanie funkcji pozafiskalnych podatków, w ramach polityki podatkowej, może oddziaływać na różne dziedziny życia społecznego i gospodarczego oraz realizować długookresowe efekty o charakterze strategicznym, a także w pewnym stopniu korygować niedoskonałości mechanizmu rynkowego. W pracy podjęto również problematykę dotyczącą zasady równości i sprawiedliwości opodatkowania, personalizacji opodatkowania w odniesieniu do podatku od dochodów osobistych. Badania powyższe kontynuowano w

pracy „*Kilka uwag w kwestii neutralności systemu podatkowego*”, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, „*Roczniki Prawnicze*” nr 18, Szczecin 2008, s. 59-73, w której dowodzono, że nie jest możliwe funkcjonowanie systemu podatkowego, w którym tworzące go podatki byłyby całkowicie obojętne dla gospodarki, a więc w praktyce nie jest możliwa całkowita neutralność systemu podatkowego. W związku z tym nie można pomijać również istnienia pozafiskalnych funkcji podatków (gospodarczych czy społecznych). Pełnienie przez podatki funkcji pozafiskalnych jest szczególnie pożądane w modelu społecznej gospodarki rynkowej (ujętym w art. 20 Konstytucji RP), w którym istotnym elementem są również zjawiska społeczne. Trzeba je również oceniać w kontekście zasady sprawiedliwości podatkowej. W moich badaniach koncentruję się również na wskazaniu tych czynników, które determinują realizację tej zasady. W opracowaniu „*Wybrane aspekty prawno-ekonomiczne sprawiedliwości podatkowej*”, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 483, „*Roczniki Prawnicze*” nr 19, Szczecin 2009, s. 79-92 analizie poddano czynniki prawne i ekonomiczne, które determinują realizację zasady sprawiedliwości podatkowej w praktyce. Wskazano, iż należy dążyć do jak największej zbieżności regulacji prawa podatkowego służących realizacji sprawiedliwości opodatkowania z realiami gospodarczymi.

Wątkiem ubocznym moich badań dotyczących ustroju gospodarczego determinującego wybór funkcji pełnionych przez podatki są również prace dotyczące takich zagadnień jak: znaczenia własności w modelu gospodarki (w pracy „*Własność w polskim systemie prawnym* [w:] B. Polszakiewicz, J. Bohelke (red.), „*Własność i kontrola w teorii i praktyce*”, cz. V, Toruń 2007, s. 85-99) oraz idei wzajemności ubezpieczeniowej, którą wyprowadziłam z - będącego filarem społecznej gospodarki rynkowej - solidaryzmu społecznego, tworzonego przez solidarność, dialog i współpracę partnerów społecznych (w opracowaniu „*Idea wzajemności ubezpieczeniowej – jako jeden z aspektów modelu społecznej gospodarki rynkowej w Polsce*” [w:] M. Rapkiewicz (red.) „*Budowa wspólnoty finansowej. Ubezpieczenia wzajemne a ubezpieczenia komercyjne*”, Warszawa s. 33-40).

Na uwagę zasługują również opracowania, w których koncentrowałam się na analizie funkcji pozafiskalnych pełnionych przez podatki. W pracy „*Podatek tonażowy jako instrument polityki podatkowej państwa wpływający na konkurencyjność żeglugi morskiej*” [w:] H. Salmonowicz (red.), „*Polska gospodarka morska. Restrukturyzacja. Konkurencyjność. Funkcjonowanie. Rozwój*”, Wydawnictwo Kreos, Szczecin 2010, s. 213-221 badałam stymulacyjny charakter podatku tonażowego zwiększającego konkurencyjność

żeglugi morskiej poprzez zastosowanie preferencyjnych zasad opodatkowania dla armatorów. Wykorzystanie tej funkcji podatku tonażowego ma sprzyjać powrotowi armatorów pod narodową banderę. Z kolei w pracy *„Wybrane instrumenty polityki podatkowej”* [w:] E. Nowak, M. Nieplowicz (red.), *„Systemy zarządzania kosztami i dokonaniem”*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2010, s. 445-453 (współautor K. Schneider, stosowne oświadczenie w załączeniu) analizie podano regulacje prawne dotyczące ulg inwestycyjnych oraz odpisów amortyzacyjnych w podatkach dochodowym od osób fizycznych i od osób prawnych. Te instrumenty polityki podatkowej mogą być bowiem wykorzystywane do stymulowania korzystnych gospodarczo zachowań podatników, takich jak działalność inwestycyjna.

Do opracowań, które mogę zaliczyć do trzeciego nurtu moich zainteresowań badawczych należą również te, w których badam materię ustawy podatkowej. W pracy *„Konstytucyjna materia ustawy podatkowej a odesłania do innych dziedzin prawa (na przykładzie zwolnień przedmiotowych w podatku od dochodów osobistych)”* [w:] P.J. Lewkowicz, J. Stankiewicz (red.), *„Konstytucyjne uwarunkowania tworzenia i stosowania prawa finansowego i podatkowego”*, Wydawnictwo TEMIDA 2, Białystok 2010, s. 222-234 analizuję, w jakim stopniu ustawy podatkowe – stosując przy określaniu elementów konstrukcyjnych odesłania do przepisów z innych dziedzin prawa – spełniają wymogi Konstytucji RP odnoszące się do materii ustawy podatkowej. Wskazuję – na przykładzie zwolnień przedmiotowych z art. 21 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych - że w przypadku odesłania do innych aktów prawnych, zarówno ustaw, jak i rozporządzeń wykonawczych, w tej dziedzinie prawa, do której odsyła przepis określający zwolnienie podatkowe, może to znacznie utrudnić jego interpretację w procesie stosowania prawa podatkowego.

Z kolei w pracy *„Podatek od nieruchomości w 2008 r. – wybrane problemy”*, *„Prawo i Podatki”* 2008, nr 10, s. 16-20 badano zakres odesłania w przypadku definicji budynku i budowli w podatku od nieruchomości do przepisów prawa budowlanego. Rozważania te kontynuuję w opracowaniu *„Reference to Provisions of The Building Law in Property Tax in Poland – Chosen Issues. Preliminary remarks”* [w:] A.N. Kostukov (red.) *„Problems of Applications of Tax Law in Central and Eastern Europe Countries”*, Omsk 2013, s. 196-202, w którym również analizuję zakres i charakter odesłania do przepisów prawa budowlanego w podatku od nieruchomości. Wykorzystując do tego dorobek orzecznictwa sądów

administracyjnych dowodzę, że w ujęte w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych z 1991 r. odesłanie do „przepisów prawa budowlanego” w przypadku definicji budynku oraz budowli wywołuje trudności na etapie stosowania prawa podatkowego polegające na ustaleniu jego właściwego zakresu (czy jest to odesłanie tylko do określonej ustawy, tj. ustawy z 1994 r. - Prawo budowlane, czy również innych aktów prawnych właściwych dla prawa budowlanego).

W moich badaniach skupiam się również na problematyce dotyczącej konstrukcji poszczególnych podatków, w tym również podatków i opłat lokalnych. Do tej grupy opracowań zaliczam te, w których analizie poddano unormowania związane z podatkiem akcyzowym. W pracy „Podatek akcyzowy na paliwa silnikowe w Polsce – aspekty prawne i ekonomiczne”, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2010, nr 10, s. 12-20 badałam regulacje prawne dotyczące podatku akcyzowego na paliwa silnikowe w kontekście ich wpływu na sytuację przedsiębiorstw transportowych w Polsce, w tym również te dotyczące stawek podatku akcyzowego na wyroby silnikowe oraz czynników, które determinują ich wysokość. Wskazywałam, że nieuzasadnione podnoszenie stawek podatku akcyzowego na paliwa silnikowe może doprowadzić do niekorzystnych konsekwencji dla finansów publicznych, ponieważ wywołany w ten sposób wzrost kosztów przedsiębiorstw transportowych może zadecydować o ich dalszym istnieniu. Tymczasem zasadą powinna być nienaruszalność danego źródła podatkowego wyrażająca się w takim jego obciążeniu podatkowym, aby uiszczenie podatku nie powodowało uszczuplenia podatku i majątku przedsiębiorstwa. Badania dotyczące podatku akcyzowego kontynuuję w następnych pracach. W opracowaniu „Zmiany w zakresie opodatkowania akcyzą paliw silnikowych zawierających biokomponenty oraz biokomponentów stanowiących samoistne paliwa”, „Monitor Prawa Celnego i Podatkowego” 2011, nr 3, s. 109-111 wskazuję, że zastosowanie obniżonych stawek podatku akcyzowego na biopaliwa stanowi przykład wykorzystania pozafiskalnej funkcji tego podatku, która ma służyć stymulowaniu proekologicznych zachowań m. in. producentów paliw. Kolejne opracowanie „Samochody osobowe jako przedmiot opodatkowania akcyzą w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych”, „Monitor Prawa Celnego i Podatkowego” 2011, nr 5, s. 185-187 dotyczy analizy orzecznictwa sądów administracyjnych z lat 2008-2010 odnoszącego się do opodatkowania akcyzą samochodów osobowych. Z kolei w pracy „Zmiany w zakresie opodatkowania akcyzą wyrobów tytoniowych”, „Monitor Prawa Celnego i Podatkowego” 2011, nr 1, s. 22-24 analizuję implementację do krajowego porządku prawnego regulacji ujętych w dyrektywnie Rady nr 2010/12/UE (dotyczących wprowadzenia nowych definicji legalnych papierosów, cygar i

cygaretek, tytoniu do palenia, wyższych stawek akcyzy na te wyroby akcyzowe, zastąpienia pojęcia „*najpopularniejsza kategoria cenowa*” terminem „*średnia ważona detalicznej ceny sprzedaży*” papierosów albo tytoniu do palenia).

Moje zainteresowania badawcze koncentrują się również na problematyce dotyczącej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Do tej grupy opracowań mogę zaliczyć pracę „*Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez gminę*”, „*Prawo Finansów Publicznych*” 2012, nr 9, s. 4-9, w której analizuję wybór metody ustalania tej opłaty, termin, częstotliwość i tryb jej uiszczania. Opracowanie „*Wykonywanie zadań związanych z opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez związek międzygminny*”, „*Prawo Finansów Publicznych*” 2013, nr 1, s. 22-27 traktuje o kompetencjach związku międzygminnego związanych z opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi (przede wszystkim związanych z jej poborem, windykacją).

Jako czwarty obszar badawczy mogę wskazać zagadnienia związane z prawem finansowym, a dokładnie z prawem budżetowym, jak również z prawem finansowym jednostek samorządu terytorialnego i „*stykiem*” tych materii z prawem podatkowym. W ramach tego nurtu moich zainteresowań badawczych koncentrowałam się na prawnych i ekonomicznych skutkach wprowadzania określonych regulacji dotyczących podatków, w tym szczególnie podatków i opłat lokalnych na sytuację finansową budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Jednocześnie w swoich badaniach uwzględniałam również stan finansów publicznych, jako jeden z elementów wpływających na poziom obciążeń podatkowych, a także zakres wprowadzanych ulg i zwolnień podatkowych.

W pracy „*Ustawowe zwolnienia podatkowe, jako forma pomocy publicznej – implikacje dla finansów publicznych*”, „*Przegląd Podatków Lokalnych i Finansów Samorządowych*” 2011, nr 11, s. 8-17 analizie poddano zwolnienia podatkowe dotyczące podatku od nieruchomości (w tym też zwolnienia odnoszące się do tego podatku związane z prowadzeniem specjalnych stref ekonomicznych), podatku rolnego, podatku leśnego - stanowiące pomoc publiczną. W badaniach uwzględniono również konsekwencje finansowe dla budżetu państwa związane z refundacją gminom zwolnień podatkowych stanowiących pomoc publiczną. Dowodziłam, że odstępianie od ogólnej zasady rekompensaty JST ubytku dochodów spowodowanego wprowadzeniem przez ustawodawcę zwolnień w podatkach lokalnych może stanowić zagrożenie dla ich samodzielności finansowej. Na uwagę zasługuje również praca „*Obniżenie opłaty za wydanie karty pojazdu – skutki finansowe dla budżetów*

samorządów powiatowych”, „*Prawo Finansów Publicznych*” 2011, nr 2, s. 14-18 dotycząca skutków finansowych związanych obniżeniem opłaty za wydanie karty pojazdu sprowadzonego z zagranicy na terytorium Polski pobieranej w latach 2003-2006 w kwocie nadmiernej, a także problemu zrekompensowania przez Skarb Państwa wywołanej w ten sposób utraty dochodów przez powiaty.

Z kolei w pracy „*Stan finansów publicznych a zakres prorodzinnej polityki podatkowej w Polsce*” [w:] M. Tkaczuk, R. Jaworska-Stankiewicz (red.), „*Rodzina w naukach prawnych: zbiór studiów*”, Uniwersytet Szczeciński. Wydział Prawa i Administracji, Szczecin 2012, s. 139-160 analizie poddano stan finansów publicznych w Polsce w kontekście jego wpływu na preferencyjne regulacje prawa podatkowego o charakterze prorodzinnym (na przykładzie regulacji podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatku od towarów i usług). Dowodząco, że – w zasadzie – w polskim systemie podatkowym preferencje o charakterze prorodzinnym są stosowane w bardzo niewielkim zakresie, co jest konsekwencją faktu, że doraźne potrzeby budżetu państwa decydują o zakresie stosowania tych instrumentów.

Wyrazem moich zainteresowań badawczych dotyczących roli finansów, w tym również ich znaczenia dla rozwoju społecznego, konieczności niwelowania nierówności i niesprawiedliwości dochodowych jest przygotowanie recenzji wydawniczej monografii zagranicznej poświęconej tej problematyce („*Robert J. Shiller, (2012). „Finance and the Good society”. Princeton, Oxford: Princeton University Press, 288 s.*”, „*Zarządzanie Publiczne*” 2013, nr 1, s. 118-121).

VI. Podsumowanie:

W mojej dotychczasowej pracy badawczej koncentrowałam się na problematyce szeroko pojętego prawa finansowego, w tym szczególnie normatywnych zagadnień dotyczących państwowego długu publicznego (np. czynników wpływających na jego wysokość, reguł fiskalnych). Moim zamiarem jest kontynuowanie badań naukowych nad instytucją państwowego długu publicznego w polskim prawie finansowym przede wszystkim nad regulacjami dotyczącymi ograniczania wzrostu państwowego długu publicznego oraz deficytu sektora finansów publicznych. W tym zakresie nadal zamierzam skoncentrować się również na problematyce normatywnych reguł fiskalnych, zarówno w polskim, jak i w unijnym prawie finansowym.

Moja aktywność badawcza, którą zamierzam również kontynuować w przyszłości, dotyczy także analizy wpływu prawa finansowego UE na polskie prawo finansowe. Problematyka ta ma szczególne znaczenie z uwagi na nowe tendencje na szczeblu UE dotyczące dalszego pogłębiania integracji gospodarczej, fiskalnej i finansowej w ramach tzw. „*pogłębionej i rzeczywistej Unii Gospodarczej i Walutowej*”. W związku z tym moim zamierzeniem naukowych jest również prowadzenie badań prawno-porównawczych nad instytucją długu publicznego w dwóch aspektach. Po pierwsze, w zakresie regulacji unijnego prawa finansowego dotyczących wprowadzania nowych mechanizmów, których celem jest „*uwspólnotowanie*” długu publicznego państw członkowskich Unii Gospodarczej i Walutowej (m. in. Europejski Fundusz Amortyzacji Długu). Po drugie, przedmiotem badań będą również regulacje dotyczące długu publicznego w wybranych państwach UE, a także oddziaływanie na nie unormowań prawa finansowego UE. W tym celu planuję dalsze staże w zagranicznych placówkach naukowych. Ich celem będzie działalność naukowo-dydaktyczna (m. in. wykłady) oraz kwerendy biblioteczne. W 2014 r. planuję odbyć staże połączone z aktywnością dydaktyczną w postaci wykładów w zagranicznych ośrodkach naukowych (w Hiszpanii).

Przedmiotem moich badań jest również szeroko pojęte prawo podatkowe, w tym problematyka dotycząca zarówno pozafiskalnych funkcji podatków, jak również konstrukcji poszczególnych podatków, szczególnie podatków i opłat lokalnych. Rezultatem mojej dotychczasowej aktywności naukowej obejmującej prawo podatkowe były również badania nad „*stykiem*” tych materii z prawem finansowym. W ramach tego nurtu moich zainteresowań badawczych koncentrowałam się na prawnych i ekonomicznych powiązaniach występujących między regulacjami prawa podatkowego (szczególnie zwolnień i ulg podatkowych, wysokości stawek podatkowych), a stanem finansów publicznych determinujących zakres powyższych unormowań prawa podatkowego. Badania dotyczące tej problematyki pragnę również kontynuować w przyszłości.

Wśród przyszłych zamierzeń naukowych mogę wskazać na przygotowywaną monografię dotyczącą opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w której analizie poddane zostaną takie zagadnienia jak m. in.: charakter normatywny tej opłaty, metody jej ustalania i określenie jej wysokości, pobór i windykacja.

VII. Udział w konferencjach tematycznych krajowych lub międzynarodowych z przygotowanymi lub wygłoszonymi referatami:

1. Udział w konferencji *Ekonomia i Prawo. Własność i kontrola w teorii i praktyce* zorganizowanej przez Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Nauk Ekonomicznych, Toruń, 25-26.09.2007 r. (referat: „*Własność w polskim systemie prawnym*”).

2. Udział w konferencji *Ekonomia i Prawo. Zawodność rynku – zawodność państwa – etyka zawodowa*, zorganizowanej przez Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Nauk Ekonomicznych, 14-15.09.2009 r. (referat: „*Spełnianie przez Polskę kryteriów konwergencji w zakresie długu publicznego i deficytu publicznego. Wybrane aspekty prawno-ekonomiczne*”).

3. Udział w konferencji *Zjazd Katedr Prawa Finansowego i Prawa Podatkowego*, zorganizowanej przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Białowieża, 11-13.01.2009 r. (referat: „*Konstytucyjna materia ustawy podatkowej a odesłania do innych dziedzin prawa (na przykładzie zwolnień przedmiotowych w podatku od dochodów osobistych)*”).

4. Udział w VIII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „*Transport Morski - Polska gospodarka morska. Restrukturyzacja. Konkurencyjność. Funkcjonowanie. Rozwój*”, Szczecin, 20.05.2010 r. współorganizowanej przez Akademię Morską w Szczecinie, (referat: „*Podatek tonażowy jako instrument polityki podatkowej państwa wpływający na konkurencyjność żegluga morskiej*”).

6. Udział w Konferencji „*Zjazd Katedr Finansów*” zorganizowanej przez Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Poznań, 30.06 – 02.07.2010 r., (referat: „*Instrumenty antykryzysowej polityki finansowej państwa w Polsce (wybrane problemy)*”).

7. Wygłoszenie referatu na III Ogólnopolskiej Konferencji Podatkowej w dniu 27.09.2013 r. (tytuł referatu: „*Reguły fiskalne – jako instrument konsolidacji fiskalnej*”), zorganizowanej przez Zakład Finansów Przedsiębiorstw, Katedrę Finansów Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego.

8. Wygłoszenie referatu na II Polskim Kongresie Regulacji Rynków Finansowych w Warszawie w dniu 17.10.2013 r. (tytuł referatu: „*Problem instytucjonalnej koordynacji polityki fiskalnej i makroostrożnościowej – uwagi na tle debaty o pogłębionej i rzeczywistej*”).

Unii Gospodarczej i Walutowej”), organizowanym przez Instytut Allerhanda (aktualnie w trakcie przygotowywania do publikacji).

IX. Udział w konferencjach bez referatów:

1. Udział w konferencji naukowej „Wzrost gospodarczy a bezrobocie i nierówności w podziale dochodu” zorganizowanej przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie i Instytut GfK Polonia w Warszawie w dniu 29.11.2006 r.,

2. Udział w Konferencji Regionalnej „Współpraca w gospodarce w czasach kryzysu” zorganizowanej przez Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w dniu 27.01.2010 r., Szczecin.

X. Członkostwo w międzynarodowych i krajowych organizacjach oraz towarzystwach naukowych:

1. Centrum Informacji i Organizacji Badań Finansów Publicznych i Prawa Podatkowego Krajów Europy Środkowej i Wschodniej, Stowarzyszenie przy Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku (członkini od 2010 r.).

2. European Corporate Governance Institute w Brukseli (członkini od 2013 r.),

XI. Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich:

Pobył w Università degli Studi di Foggia we Włoszech w okresie od dnia 2 do dnia 6 grudnia 2013 r., w trakcie którego wygłosiłam wykład dla studentów pt. „The problem of public debt in the European Union – legal and economic aspects”.

Krzysztof Nixion